

SZÍV ERNŐ

Amikor az írótl fölkérik

Egy író életében számtalan a kérés, a fölkérés, az invitáció. És a kérések tekintetében mindig tavaszi időjárás van. Olyan nagyon rügyfakasztó, mindenféle hajtásokkal üzletező, növekvő, nyíló, ordító tavasz.

Ne írd meg. Írd meg, kérlek. Máshogyan írd meg. Adj írást. Dolgozd át. Másikat adj. Fogadd el, kérlek, a szíves javításokat. Átírtuk, ugye, sokkal jobb így? Lépj föl velem, tudom, a múltkor a százhalombattai közös olvasáson ellopta egy kéziratodat, de azért. Tiltakozzunk. Gyere el! Ugye nem mész el? Százötven szereplős antológiánkban tiéd a főszerep! Halottak napján temetőben olvasnak szerzőink, éjjel kettő és három között tiéd a főidő és csúcskivilágítás is.

Egy író életében az igen és a nem az efféle kérésekre, fölkérésekre létfontosságú taktikai és stratégiai kérdés. Körülbelül Hamlet, lenni vagy nem, adni vagy nem, menni vagy nem, megírni vagy nem. És Kierkegaard, hogy így is, úgy is szivacs? Tehát hogy van az a helyzet, hogy fölkérnek, fölkérik a tagot. Valakinek, egy irodalmárnak, egy szerkesztőnek fantasztikus ötlete támad, még az égbolton is petárdák gyúlnak, következőképpen arra kér, hogy az ő ötlete alapján, írni kellene 1 és 200'000 karakter közötti terjedelemben egy remekművet. Novella, regény, ballada is lehetséges – nem lehet nehéz, hiszen már ki van találva. Nem? Mi az neked, csak ránézel, te átkozott zseni a klaviatúrára, pötyögi magától. Különböző olyan fontos lenne, hogy pl. államérdek. Fontosabb, mint az édesanyád élete. A kutyádnál is, már bocsánat. Ja igen, honorárium, sajnos az nincsen.

Most nem árulom el, ki volt az az író, akit egész életében elhűlve, tátott szájjal bámultam, hogyan is mond nemet, hogyan hárt, miféle eleganciával tessékeli odébb a kérés, a kívánság mindenféle-fajta törleszkedését. Úgy tudott nemet mondani, mintha igent mondott volna. Mintha vállalta volna. Pedig dehogy. Engem egyszer régen Kisvárda mellől fölhívott egy fiatal író, és azt mondta, öngyilkos leszek, ha az írása itt meg itt nem jelenik meg. Intézzem el, különben. És szétkapcsolt.

Az biztosan jelzi egy író rangját, hatalmát, erejét, ha tud nemet mondani. A mindenre igent mondó kolléga egészen biztosan kétségbeesett, és talán kishitű is, és ne feledkezzünk el a hiúságról sem. Van író, aki ott is ott van, ahol nincsen ott. Egyszerre két helyen. Három helyen. Mindenütt. Édes jó istenem, betelik vele az Univerzum. Ismerek írótl, aki mindenhová elmegy, ahová hívják, néha három helyen lép föl egyidejűleg. Röjtökmuzsajon, Dorogon és Vásárosnaményban, drága klónjaim. És említendő még egy erősen jellemző lehetőség. Nem tudna a tag elmenni. Nem is akarna. Lemondaná az eseményt, mint a huzat. Nem is válaszolna a fölkérésre. Hanem amikor meglátja, hogy ő nem, hogy ő nincs benne, nem hívták, nem gondoltak rá, nem próbálkoztak vele, nem könyörögtek neki, bömbölve borul az új kéziratokra, s taknyozza, könnyezi össze a verset, a novellát, a felesleges emberről írt ezeroldalas kisregényt.